

Özel Müzik Kurslarının Denetlenme Durumlarının İncelenmesi

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Yakup AKSOY¹

1 1 Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, yaksoy@erbakan.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9243-0133.

Gönderilme Tarihi: 15.06.2022 Kabul Tarihi: 16.12.2022 DOI: 10.37669/milliegitim.1131401

Öz

Eğitimin niteliğini artıracak temel unsurlardan birisi de nitelikli denetimdir. Bu araştırmada özel müzik kurslarının denetlenme durumlarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Çalışma nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik desenle tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyet gösteren Türkiye'nin 6 bölgesinden 26 özel müzik kursu müdürü oluşturmaktadır. Görüşme formu ile toplanan verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda kurumun dış denetiminin, Millî Eğitim Bakanlığı denetçileri ve çeşitli kurumlar tarafından gerçekleştirildiği, denetçilerin genellikle olumlu ve güler yüzlü oldukları fakat statülerinde ve uygulamada bir standartın olmadığı görülmüştür. Denetçilerin müzik alanından olmadıkları, denetimlerin fiziksel mekân denetimi ile sınırlı kaldığı, müzik kurslarının farklı branştaki kurslarla aynı değerlendirme kriterleri üzerinden denetlendiği, öğretim programlarının güncel ve çağdaş öğretim programına uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kurumun iç kontrolünün müdür, öğretmen, öğrenci ve ebeveyn arasında sarmal bir yapıda gerçekleştiği, gözlem, görüşme, kamera, açık sınıflar, derse katılma, sertifika sınavları ve konserler gibi çeşitli şekillerde paydaşların birbirlerini doğrudan ya da dolaylı olarak denetlediği çalışmanın diğer bulguları arasındadır. Bulgular ışığında gayri resmî kursların denetim mekanizmasının içine alınması için yetkili kurumlar tarafından daha fazla gayret gösterilmesi gerektiği dâhil olmak üzere bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: denetlenme, iç kontrol, özengen müzik eğitimi, özel müzik kursları

Examining the Private Music Courses' Conditions of Being Audited

Abstract

One of the basic elements that will increase the quality of education is qualified supervision. This study aims to reveal the private music courses' conditions of being audited. The study was designed with a phenomenological pattern, one of the qualitative research designs. The study group consists of 25 principals of private music courses from 6 regions of Turkey, which operate in affiliation with the Ministry of National Education in 2021-2022 academic year. Descriptive analysis technique was used to analyze the data collected through the interview form. As a result of the study, it was observed that external audit of the institution was conducted by auditors of the Ministry of National Education and various institutions, the auditors are usually positive and genial but there is no standard in their status and implementation. It was concluded that the auditors are not from the field of music, the inspections are limited to the physical space inspection, the music courses are inspected through the same evaluation criteria as the courses in different branches, and the curricula are not suitable for the current and contemporary curriculum. Furthermore, the internal control of the institution takes place in a spiral structure between the principal, teacher, student and parent, and the stakeholders audit each other directly or indirectly in various ways such as observation, interview, camera, open classes, class participation, certification exams and concerts. In the light of the findings, some suggestions were made, including that more efforts should be made by the authorized institutions to include illegal and under-the-counter courses in the supervision mechanism.

Keywords: *being audited, internal control, amateur music education, private music courses*

Giriş

Toplumları oluşturan bireylerin sanata verdikleri değer ve sanatla olan münasebetleri o toplumun gelişmişlik seviyesine büyük katkılar sunmaktadır. Nitelikli sanat eserleri nitelikli sanatçılarla, nitelikli sanatçılar da nitelikli sanat eğitimi ile mümkün olabilir. Sanat eğitiminin bir boyutunu müzik eğitimi oluşturmaktadır. Uçan'a (2018) göre müzik eğitiminin üç türü vardır. Bunlar genel, özengen (amatör) ve profesyonel müzik eğitimidir. Genel müzik eğitimi ile profesyonel müzik eğitimi arasında bir köprü vazifesi de gören özengen müzik eğitimi; müziğe ya da müziğin belli bir dalına özengence (amatörce) ilgili, istekli, gönüllü, yatkın ve düşkün ya da tutkun olanlara yönelik olup, etkin bir müziksel katılım, zevk ve doyum sağlamak ve bunu olabildiğince sürdürüp geliştirmek için gerekli müziksel davranışlar kazandırmayı amaçlar ve gönüllülük esastır.

Türkiye’de genel eğitim kapsamındaki müzik dersi saatlerinin az olması nedeniyle öğrenciler sanatsal ve sosyal içerikli eğitim ihtiyaçlarını okul dışından karşılamaktadır. Bu ihtiyaçlar genel olarak Millî Eğitim Bakanlığına (MEB) bağlı özengen müzik eğitimi veren özel müzik kurslarından sağlanmaktadır. Müzik kursları özellikle çocuklara müzik kültürü ve çeşitli çalgı eğitimleri vererek öğrencilerinin sanatsal ve sosyal eğilimlerini karşılamayı amaçlamaktadır (Bayırlı ve Yıldız, 2018). 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında usûl ve esasları belirlenmiş olan özel müzik kursları özel ve tüzel kişilikler tarafından açılmakta olup MEB’in denetiminde varlığını sürdürmektedir. Bu kurslar müziğe özengence ilgi duyan her yaşta bireyin müzik eğitiminde büyük rol üstlenmektedir (Aksoy, Güçlü ve Nayir, 2020).

Ülkemizin hemen hemen her ilinde özengen müzik eğitimi veren özel müzik kurslarının sayısı giderek artmaktadır ve bu nedenle müzik eğitiminin her boyutunda olduğu gibi özengen müzik eğitimi boyutunda da verilen eğitimin niteliğinin artırılması önemlidir (Tokatlı ve Mustul, 2021). Eğitimin diğer disiplinlerinde olduğu gibi müzik eğitiminde de niteliğini artıracak temel unsurlardan birisi nitelikli denetimdir. Denetim, kurumlarda var olan mevcut durumu ortaya koyarak bu durumları geliştirmeye yönelik hedefler oluşturması bakımından eğitim sistemini oluşturan alt sistemler arasında değerli bir yere sahiptir. Sistemin önceden belirlenen hedef ve amaçlara ulaşmış olup ulaşmadığının tespit ve kontrol edilmesi, kurumlardaki süreçlerin izlenmesi, gelişimin önündeki engellerin belirlenerek ortadan kaldırılması, sürekli iyileştirmeye ve geliştirmeye yönelik sağlıklı bir işleyiş gerçekleştirilmesinin yolu denetim ile mümkündür (MEB, 2021). Denetim, öğretmenleri ve denetim görevini yürüten kişileri denetim sürecine dâhil ederek, ihtiyaç duyulan becerileri kazanmalarını ve etkili denetimsel uygulamaları sürdürebilmelerini sağlar (Wanzare ve da Costa, 2000). Denetimi gerekli kılan ilk unsur, yönetim literatüründe “entropi” olarak bilinen örgütün güç kaybetmesini engellemek, yani “negatif entropi” sağlamaktır (Akyol, Evren, Çavuş ve Dumlu, 2016). İdeal olarak, etkin denetim, orantılı hedeflerle sistematik ve iyi planlanmış aşamalar yoluyla yetkili taraflarca gerçekleştirilir (Rahmah, 2018). Bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturan özel müzik kursları MEB özel öğretim kurumları genel müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet göstermektedir. Bu kursların kimler tarafından ve nasıl denetleneceği 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ve Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği ile belirtilmiştir. İlgili kanun ve yönetmelikte denetime ilişkin şu ifadeler yer almaktadır:

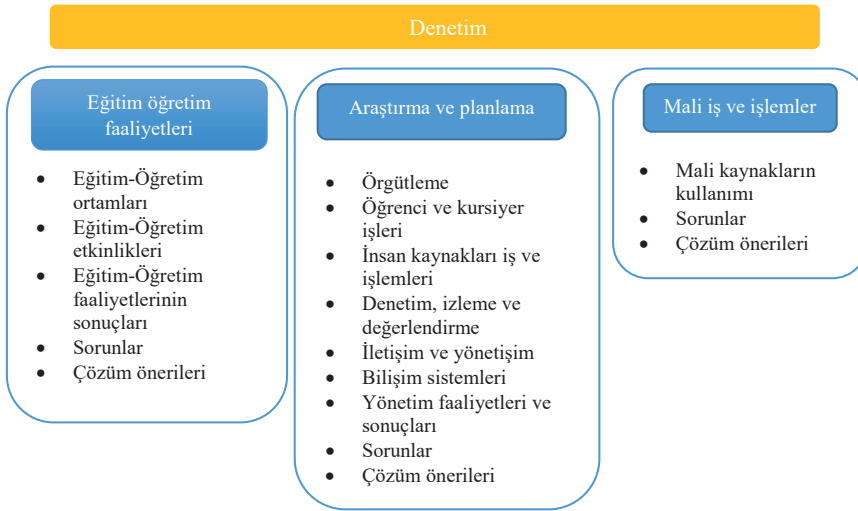
“Her ne ad altında olursa olsun, eğitim ve öğretim sunmak amacıyla yürütülen faaliyetler Bakanlığın izin ve denetimine tabidir... Kurumlar ve bu kurumlarda görevli personel, Bakanlığın denetimi ve gözetimi altındadır.”(MEB, 2007). “Kurumlar, Bakanlık maarif müfettişleri/Bakanlık maarif müfettiş yardımcıları veya il millî eğitim

müdürlüğünce görevlendirilen maarif müfettişi/il veya ilçe milli eğitim şube müdürü/ eğitim uzmanı/araştırmacı ile diğer denetim yetkisi bulunanlarca denetlenir.” (Yönetmelik, 2022).

Bu kursların denetiminde hangi unsurlara bakılacağı “MEB Çeşitli Kurslar ve Özel Öğretim Kursları Denetim Formu”nda ayrıntılı olarak yer almaktadır (Şekil-1). (MEB, 2020)

Şekil 1

MEB Çeşitli Kurslar ve Özel Öğretim Kursları Denetim Formu

Şekil 1 incelendiğinde MEB, denetmenlerinden kendine bağlı özel kurslarını, eğitim-öğretim faaliyetlerinden mali işlere kadar birçok kategori ve başlıkta denetlemesini beklemektedir. Bu denetlemelerin niteliği, kimler tarafından nasıl gerçekleştirildiği, varsa yaşanan sorunları ve çözüm önerilerini alan yazındaki sınırlı sayıda çalışmadan gözlemleyebilmekteyiz. Alan yazında; eğitimde denetim problemlerini (Deniz ve Saylık, 2018), eğitim denetmenlerini (Aküzüm ve Özmen, 2014; Demirtaş, Karabatak ve Küçük, 2015), üniversitelerde ders denetimini (Akyol, Evren Çavuş ve Dumlu, 2016), öğretmen denetimini (Aslanargun ve Göksoy, 2013; Bostancı, Bulut ve Özbey, 2011), okul müdürlerinin ders denetimini (Ateşoğlu ve Akbaşlı, 2020; Birel ve Erçek, 2019; Ergen ve Eşiyok, 2016), maarif müfettişlerinin denetlemeye ilişkin görüşlerini (Bozak, Seraslan ve Çakır, 2017) ve ders denetimini (Tonbul ve Baysülen, 2017) inceleyen çalışmalar literatürdeki yerini almıştır. Özel öğretim kurumlarında yapılan denetlemeye ilişkin çalışmalar incelendiği zaman; kurum ve ders denetimi ile mevzu-

atın incelenmesine yönelik sınırlı sayıda çalışmaya rastlanılmıştır (Aygün, 2016; Ata, 2006; Ceylan ve Yaldız, 2021). Denetim denildiği zaman daha çok öğretmen denetimi ile özel okulların ve muhtelif kursların denetimine yoğunlaşan alan yazında özel müzik kurslarının denetiminde yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda özel müzik kurslarının denetlenme durumlarının incelendiği çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmalar özel müzik kurslarının nasıl denetlendiği, denetim sürecinde varsa sorunları belirlenmesi, sorunlara yönelik çözümler getirmesi, denetimin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi açısından önem arz etmektedir. Böylece bu kurumların daha nitelikli eğitim öğretim süreci içinde bulunmasına ve kanun yapıcılarının gerekli düzenlemeleri gerçekleştirmesine katkı sunulabilir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, özengen müzik eğitiminde önemli bir yer tutan özel müzik kurslarının denetlenme durumlarını, denetim sürecinin hem denetlenen hem de kurum içi denetleme görevini üstlenen kurum müdürlerinin görüşlerine göre inceleyerek varsa sorunları tespit etmek ve bu kursların gelişimine ve üretilcek politikalara ışık tutmaktır. Bu kapsamda çalışmanın temel araştırma sorusu: “Özel müzik kurslarının denetlenme durumları nasıldır?” şeklinde oluşturulmuştur.

Araştırmanın alt problemleri ise şu şekildedir:

1. Özel müzik kurslarında denetimin paydaşları kimlerdir ve hiyerarşi nasıldır?
2. Özel müzik kurslarında dış denetim nasıl gerçekleşmektedir?
3. Özel müzik kurslarında iç kontrol nasıl gerçekleşmektedir?
4. Özel müzik kurslarında ideal dış denetim nasıl olmalıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada özel müzik kursu müdürlerinin denetlenmeye ilişkin deneyimlerini ve düşüncelerini anlayabilmek amacıyla fenomenolojik desen kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan “fenomenoloji” bireylerin öznel bakış açılarını, algı ve deneyimlerini ön plana çıkarmayı amaçlayan bir araştırma desendir (Ersoy, 2016). Eğitimde fenomenoloji araştırmalarının amacı eğitim öğretim sürecinde yaşanan deneyimleri anlayabilmek ve öğrenme öğretme sürecini geliştirebilmektir (Atmaca ve Uzuner, 2020). Araştırmada üzerinde çalışılacak olan fenomen (olgu) “denetlenme”dir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye’de faaliyet gösteren MEB’e bağlı 296 Özel Müzik Kursu’ndan 26’sı oluşturmaktadır. Bu müzik kurslarının iletişim bilgisine MEB Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü’nün internet sayfasında yer alan “Özel Muhtelif Kurslar” listesinden 26 Mayıs 2022 tarihinde erişilmiştir (MEB Liste, 2022). Bu listede farklı birçok alanda kurs yer almasından dolayı isminde sadece “Müzik” anahtar kelimesini içeren 296 kurs araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırmada ilk olarak İçişleri Bakanlığı’nın (2022) verilerine göre her bölgeden nüfusu en çok olan iki şehrin çalışma grubu olarak belirlenmesi hedeflenmiştir fakat bazı bölgelerde nüfusu en fazla olan şehirde dahi “Müzik” anahtar kelimesi ile kurs olmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle her bölgeden nüfusu en fazla olan iki ya da üç şehirdeki “Müzik” anahtar kelimesini içeren kurslar çalışma grubuna dâhil edilmiştir. Kurslar 25 Mayıs 2022 tarihi itibarıyla telefon aracılığıyla tek tek aranarak toplam 26 kurstan veriler toplanmıştır. Çalışma grubuna ait bilgiler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1

Çalışma Grubuna Ait Demografik Bilgiler

Bölgeler	Şehir	Sayı	Şehir	Sayı	Toplam
Marmara	İstanbul	4	Bursa	2	6
İç Anadolu	Ankara	3	Konya	2	5
Akdeniz	Antalya	3	Adana ve Mersin	2	5
Ege	İzmir	3	Manisa	2	5
Güneydoğu Anadolu	Şanlıurfa	1	Gaziantep ve Diyarbakır	2	3
Karadeniz	Samsun	2			2
Toplam					26

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmanın çalışma grubunu Türkiye’nin altı bölgesinden 26 özel müzik kursu müdürü oluşturmaktadır. Kursların bölgelere göre dağılımı, Marmara bölgesinden; İstanbul 4, Bursa 2, İç Anadolu bölgesinden; Ankara 3, Konya 2, Akdeniz bölgesinden; Antalya 3, Adana 1, Mersin 1, Ege bölgesinden; İzmir 3, Manisa 2, Güneydoğu Anadolu bölgesinden; Şanlıurfa 1, Gaziantep 1, Diyarbakır 1 ve Karadeniz bölgesinden; Samsun 2 şeklindedir. Doğu Anadolu bölgesinde MEB’e kayıtlı özel müzik kursuna ulaşılamamıştır.

Veri Toplama Araçları

Fenomenoloji araştırmalarında temel veri toplama aracı görüşmelerdir (Çay, Yıkımsı ve Özgüç, 2020). Fenomenolojik araştırmalarda veriler tecrübeyi yaşamış ya da yaşayan kişilerden toplanmaktadır (Baş ve Akturan, 2017). Bu çalışmada denet-

lenmeyi deneyimlemiş özel müzik kursu müdürleri ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formunun oluşturulmasında müzik eğitimi alanında iki müzik eğitimcisinin uzman görüşüne başvurulmuştur. Sunulan görüş ve öneriler doğrultusunda form düzenlenmiştir. Görüşmeler araştırmacı ve çalışma grubu arasında telefon aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Verilerin ses kaydına alınması noktasında katılımcılardan izin alınmıştır. Her bir katılımcı ile görüşme ortalama 20 dakika sürmüştür. Görüşme formunda yer alan sorular şu şekildedir:

1. Bilindiği üzere MEB ve diğer resmî kurumlar tarafından denetim geçirmektesiniz. Bu denetimler; kimler tarafından, ne sıklıkla, hangi içerikle ve nasıl gerçekleştirilmektedir. Denetimlerin kurumunuza olumlu etkileri nelerdir? Varsa sorunlar nelerdir?
2. Kurumunuzda aynı zamanda denetmen rolündesiniz. İç kontrolü nasıl sağlıyorsunuz? Öğretmen, öğrenci denetimi ve öz denetimi nasıl gerçekleştiriyorsunuz?
3. Özel müzik kurslarında ideal MEB denetimi nasıl olmalıdır? Neler yapılabilir?
4. Kurumunuzda ebeveynler denetlemenin neresinde konumlanmaktadır?
5. Kayıt dışı faaliyet gösteren gayri resmî kursların denetimi hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Verilerin Analizi

Çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanan nitel verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e göre (2008) betimsel analizde elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır, görüşülen ve gözlemlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Verilerin analizi süreci, verilerin hazırlanması ve verilerin analizi olmak üzere iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde katılımcılardan toplanan yarı yapılandırılmış görüşmeye ilişkin ses kayıtları yazar tarafından transkripsiyon yapılmıştır. Yazılı dökümlerin arasından rastgele 4 tanesi nitel çalışmaları bulunan müzik eğitiminden bir alan uzmanı (öğretim elemanı) tarafından seçilerek kontrol edilmiştir. Verilerin analizi sürecinde veriler araştırmacı ve nitel çalışmaları bulunan müzik eğitimi alanından iki uzman tarafından kodlanmış, alt temalara, temalara ve kategorilere göre sınıflandırılmıştır. Tabloların yorumundan sonra katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılmış, görüşleri alıntılanan katılımcıların isimleri gizli tutularak Katılımcı-1 (K1), Katılımcı-2 (K2),... şeklinde listedeki sırasına göre belirtilmiştir.

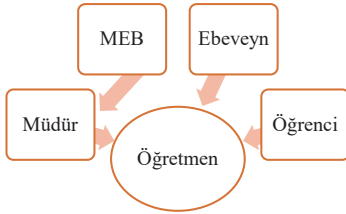
Geçerlik ve Etik

Çalışmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formunun kapsam geçerliği için iki müzik eğitimcisi alan uzmanının görüşüne başvurulmuştur. Form ile elde edilen verilerin geçerliği için Christensen, Johnson ve Turner'ın (2020) çalışmadaki kapsam geçerliğini sağlamaya yönelik önerdiği araştırmacı çeşitlenmesi, doğrudan alıntı ve katılımcı geribildirimi gibi bazı stratejiler kullanılmıştır. Çalışmada araştırmacı çeşitlenmesini sağlamak için verilerin analizi sürecinde nitel araştırma yöntemleri alanında çalışmaları olan iki öğretim elemanı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntı yapılmıştır ve çalışmadaki bazı katılımcılara dönüş yapılarak araştırmadaki ifadeleriyle aynı fikirde olup olmadıkları katılımcı geri bildirim ile sağlanmıştır. Çalışmada etik ilkelere azami derecede uyulmuş olup araştırmanın etik kurul onayı için Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmalar Etik Kurulu'na başvurulmuş ve 2022/194 Karar No'lu belge ile Etik Kurul Onayı alınmıştır.

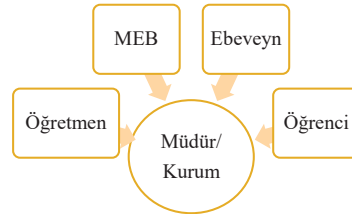
Bulgular

Birinci alt probleme ilişkin bulgular

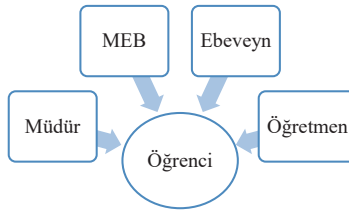
Araştırmanın birinci alt problemi olan “Özel müzik kurslarında denetimin paydaşları kimlerdir ve hiyerarşi nasıldır?” soruna ilişkin bulgular Şekil 2, 3 ve 4'de verilmiştir.

Şekil 2. Öğretmen Denetimi

Şekil 3. Müdür/Kurum Denetimi

Şekil 4. Öğrenci Denetimi

Şekil 2, 3 ve 4’de görüldüğü gibi özel müzik kurslarında denetimin paydaşları; MEB denetmenleri, ebeveyn, kurum müdürü, öğretmen ve öğrencidir. Denetim hiyerarşisi rollere göre değişiklik göstermektedir. Denetlenen rolündeki bir paydaş zamanı geldiğinde denetleyen rolüne geçebilmektedir. Öğretmen; MEB tarafından kurum müdürü üzerinden dolaylı olarak denetlenirken, kurum müdürü, ebeveyn ve öğrenci tarafından doğrudan denetlenebilmektedir. Öğretmen başka bir durumda kurum müdürünü ve öğrenciyi denetleyen roldedir. Kurum müdürü MEB, Ebeveyn, öğrenci ve öğretmen tarafından denetlenirken, öğrenci MEB, ebeveyn, öğretmen ve kurum müdürü tarafından denetlenebilmektedir. Bu sarmal yapı içerisinde hiyerarşik piramidin en tepesinde ebeveynler ve MEB denetmenleri bulunmaktadır. Bu iki paydaş diğer roller tarafından herhangi bir denetim geçirmemektedir.

İkinci alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Özel müzik kurslarında dış denetim nasıl gerçekleşmektedir?” soruna ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Özel Müzik Kurslarında Dış Denetim

Kategori	Tema	Alt tema
MEB denetmenleri tarafından gerçekleştirilen denetim	Denetmenlerin özellikleri	Denetmenlerin statüleri Denetmenlerin müzik eğitimi alanına hâkimiyeti Denetmenlerin tutumu
	Denetimin olumlu yönleri	Kursun MEB bünyesinde varlığını sürdürmesi Resmî bir kurum tarafından denetime tâbi olunması Veliler tarafından kurumun saygın görünmesi Kurumun bilinirliğini artırması Yöneticilere ve çalışanlara verdiği psikolojik rahatlık Sertifika
	Denetimde yaşanan sorunlar	Denetmenlerin müzik alanından olmaması Denetmenlerin fiziksel yapı ile ilgilenmesi Denetmenlerin mevzuata hâkim olmaması Kurumun evrak üzerinden ve farklı alanlardaki kurslarla aynı formlar üzerinden değerlendirilmesi Denetimin işleyişinde bölgesel farklılıklar olması Değişken sürelerde, uzun aralıklarla ve kısa zamanda denetimin gerçekleştirilmesi Öğretim programlarının uygun ve güncel olmaması
	Mali Denetim	Vergi oranlarının düşürülmesi
Diğer kurum ve kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen denetim	Kurumlar	İtfaiye Yapı denetim firmaları

Tablo 2’de görüldüğü gibi katılımcı görüşlerine göre özel müzik kurslarında gerçekleştirilen dış denetim “MEB denetmenleri tarafından gerçekleştirilen denetim” ve “diğer kurum ve kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen denetim” olmak üzere iki kategoride toplanmıştır. MEB denetmenleri tarafından gerçekleştirilen denetim “denetmenlerin özellikleri” “denetimin olumlu yönleri”, “denetimde yaşanan sorunlar” ve “mali denetim” olmak üzere dört tema altında toplanmıştır. Denetmenlerin özellikleri teması altında yer alan denetmenlerin statüleri alt temasında katılımcılar; Millî Eğitim Bakanlığı müfettişlerinin, il millî eğitim müdürlerinin, ilçe millî eğitim müdürlerinin

şube müdürlerinin, okul müdürlerinin ve müzik öğretmenlerinin denetimde yer aldığını belirtmişlerdir. Katılımcı görüşlerine göre denetmenlerin statülerinde bir standartın olmadığı ve coğrafi olarak farklı bölgelerdeki kurslara farklı statülerdeki denetmenlerin geldiği görülmüştür. Örneğin Ankara'daki bir kursun denetimine MEB müfettişleri gelirken taşradaki bir kursa okul müdürleri gelebilmektedir. Bazı bölgelerde müzik öğretmenleri denetimin içinde yer alırken bazı bölgelerde sadece şube müdürleri denetim yapmaktadır. Birkaç katılımcı hariç katılımcıların büyük çoğunluğu denetime gelenlerin müzik alanında olmadıklarını ifade etmiştir. Katılımcılar denetmenlerin genellikle olumlu, güler yüzlü ve makul olduklarını aynı zamanda kendilerine rehberlik etmelerini beklediklerini belirtmiştir.

“Ankara’da olduğumuz için denetlemeye Bakanlık’tan geliyorlar.” K5

“Denetime lise müdürleri geliyor.” K8

“Denetlemek için müzik öğretmeni de ara sıra geliyor. Bazen de okul müdürü geliyor.” K11

“Şu an denetlemeyi sadece şube müdürleri yapıyor; müzikten ne kadar anlıyorlar emin değilim.” K19

“Denetlemeye gelen kişiler müzik alanında yetkili kişiler değildi. Aslında yetkin kişiler olabilirdi. Sadece prosedürlere bakıyorlar.” K1

“Denetimler ve denetleyenlerden gayet memnunuz, hiçbir sıkıntı yok.” K26

“Bizi denetleyen kişilerin müzik hakkında bilgileri yok. Alanımızla ilgili daha detaylı ve kapsamlı denetim isterdik.” K10

“Geldiklerinde eksiklerimizi düzeltmemiz için makul bir süre veriyorlar, asla yukarıdan bakan bir tavır içinde değiller, gayet olumlu bir tutum sergiliyorlar.” K5

Katılımcılar; kursun MEB bünyesinde devam etmesinin ve resmî kurumlar tarafından denetim geçirilmesinin olumlu yönlerinin olduğunu, velilerin kursa bakış açılarında olumlu yansımalar hissettiklerini, kursun tanınırlığını artırdığını, kaçak ya da merdiven altı olarak tabir edilen kurslardan olmadıkları için hem kendilerinin hem de çalışanlarının maddi ve manevi olarak rahat hissettiğini ifade etmiştir. Katılımcılar MEB’in sınavları aracılığıyla öğrencileri ve öğretmenleri dolaylı olarak denetlediğini, sınav sonunda sertifika verdiklerini, sertifika sınavlarının olumlu ya da olumsuz yönlerinin olduğunu eklemiştir.

“MEB’e bağlı olduğumuz için velilerin bize bakış açısı değişiyor. Veliler kursumuza daha resmî ve olumlu bakıyor. Bunda MEB tarafından denetlenmemi-

zin büyük katkısı var.” K19

“Kursumuzun bilinirliği artıyor, sosyal medyadan rahatça reklamlar yapabiliyoruz. Çünkü MEB’e bağlıyız. Denetim geçirdiğimiz içinde diğer kurumlardan gelseler bile sorun yaşamıyoruz. Psikolojik olarak rahatız. Çünkü kaçak değiliz.” K2

“Bakanlığa bağlı olmamızın tek avantajı gelen kişilere sertifika vermemizdir.” K15

“Millî eğitimi sertifika programında bazı kurslar 8 yıllık. Bu çok uzun bir süre. Veliler çocuk bir baksın belki sevmeyecek diyor. Sertifika istemiyoruz diyenler oluyor.” K14

Katılımcılar, denetimde yaşanan sorunlara ilişkin; denetmenlerin müzik alanından olmadığını, denetimin kurumun fiziksel yapısı ile sınırlı kaldığını, zaman zaman mevzuata hâkim olmayan denetmenlerin geldiğini, kurumun evrak üzerinden ve farklı alanlardaki kurslarla aynı formlar üzerinden denetlendiğini, denetimin işleyişinde diğer kurslarla farklılıklar olduğunu, denetim sürelerinde bir standart olmadığını, öğretim programlarının uygun ve güncel olmamasından kaynaklı denetim problemleri yaşadıklarını ve kaçak/merdiven altı kursların denetime dâhil olmamalarının adaletsiz olduğunu ifade etmiştir.

“Pandemi döneminde okul müdürleri geldi. Onlar zaten konuya hiç vakıf değiller. Biz yönlendirdik bakın bu şöyle bu böyle diye. Bu sene de şube müdürleri geldi. Şube müdürlerinin Kanun ve yönetmelikler hakkında bilgileri var ama siz müzik okulu denetliyorsanız yüzeysel olarak bile bir bilginiz olmalı. Malesef o yok. O olmayınca aynı dili konuşamıyorsunuz. Bu nedenle gelen kişilerde kapıların ölçüsüne bakıyor. Bana göre Millî Eğitim kapılara bakmak, yangın tüpüne ya da elektrik tesisatına bakmak yerine eğitimin başı olarak içeriğe bakmalı. Gelen müfettişler inşaatla ilgili teftişler yapıyor. Tabi onların suçu yok ellerindeki form bu şekilde.” K9

“Fiziksel yapıyla ilgili müfettişin gelmesinin bazı olumlu yönleri de var. Bizim göremediğimiz şeyleri görüyorlar, hak veriyorum ama eğitimle ilgilenmeliler bence.” K18

“İçeriği bakmıyorlar fiziksel koşulları inceliyorlar. Özel kurslarda yelpaze çok geniş bilgisayar kursu, sürücü kursu vb. Hepsi aynı yere bağlı. Müzikten anlayacak kişileri bulamayabilirler ama müzik kursuna gelenler müzikten anlamalı. Yelpaze geniş olduğu için denetimler daha yüzeysel oluyor.” K5

“Elbette yangın tüpü vb. önemli ama bence burada verilen eğitimin kalitesi,

öğretmenin niteliği ve eğitimin çıktıları daha önemli.” K20

“Biz Millî Eğitime soru sorduğumuz zaman bize cevap verecek kimse yok. Şu kurs bunu yapıyor ona sorun diyorlar.” K8

“Müfettişler derslere girmiyor. Sınıfları ve temizliği kontrol ediyorlar.” K7

“Denetim sürelerinde belirli bir standart yok, senede bir, altı ayda bir oluyor.” K7

“Sık denetim olmuyor, pandemi nedeniyle denetim sürelerinde değişiklik olmuş olabilir.” K9

“Biz iki yıl önce açıldık sadece başlangıç aşamasında bir denetim geçirdik başka herhangi bir denetim geçirmedi.” K4

“Bizim ilk önce müfredatı düzeltmemiz lazım denetleyicilerde içeriği denetleyecekleri zaman uygun müfredatı denetlemeliler. Çoğu özel üniversite sanat belgesi ya da sosyal etkinlik formu istiyorlar ama çocuklar sınavdan korkuyor. Yeni müfredat yazalım dedik, Talim Terbiye yazın dedi ama kabul edilmesi seneler sürüyor.” K16

Katılımcılar mali denetim noktasında vergi oranlarının düşürülmesinin hem kendileri için hem de kaçak kursların sisteme dâhil olması için faydalı olacağını ifade etmiştir.

“Yüzde 8 olan vergi yüzde 1'e düşürülebilir. Ben yurtdışında Almanya'da özel müzik kursunda ders verdim, oradaki sistemi biliyorum. Önce kurum açıyorsun iki yıl sonra vergi vermeye başlıyorsun. Yurt dışında devlet halkına halkta devlete güveniyor. Açarken kontrol ediyor yapan kişi kim? Kime ders verecek? Dersi nerede yapacak? Nasıl yapacak? Baştan kriterleri doğru koyuyor. Bir de ilk açılıştaki maddi destek veriyor... Evet, orada dersleri de kontrol ediyorlar.”

Katılımcılar kursun açılma sürecinde sadece MEB tarafından değil aynı zamanda itfaiye ve yapı denetim firmaları gibi kurumlar tarafından da denetlendiklerini ifade etmiştir.

“Biz onay almak için itfaiyeden olur alıyoruz. Yapı denetim firmaları tarafından yapı denetim raporu alıyoruz, MEB'in ve onların istedikleri her şeyi yapıyoruz.” K18

Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Özel müzik kurslarında iç kontrol nasıl gerçekleşmektedir?” soruna ilişkin bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Özel Müzik Kurslarında İç Kontrol

Kategori	Tema	Alt tema
Öğretmen denetimi	İşe başlamadan önce	Diploma, adli sicil kaydı, sağlık raporu, sigorta durumu, diğer resmî evraklar, öz geçmiş, referans, mülakat, yazılı ya da sözlü sınav, sanatsal etkinlikler.
	İş başında	Öğrencilerin sınav sonuçları, öğrencilerin konser performansları, öğrenci ve veli görüşleri, derse girme, açık sınıflar, workshop, kamera kaydı.
Kurumun ve müdürün denetimi	Öğretmen, öğrenci ve veli tarafından gerçekleştirilen denetim	Öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri, öğrencilerin sınav sonuçları, öğrencilerin konser performansları,
Öğrenci/nin denetimi	Kurum müdürü, ebeveyn, öğretmen ve MEB tarafından gerçekleştirilen denetim	MEB sınav sonuçları, öğrencinin kurumdaki ve dersteki davranışları, derse hazırlıklı gelme durumu, konser performansları, workshop, kamera.
	Öğrenci tarafından gerçekleştirilen denetim	Kurumun fiziksel yapısı, müdürün ve öğretmenin davranışları.
Ebeveyn denetimi	Öğretmen, kurum müdürü ve öğrenciye yönelik denetim	Kurumun fiziksel yapısı, öğrencinin sınav sonuçları, öğrencinin konser performansları, kamera, workshop, sosyal medya araçları.
Denetimde işe koşulan yol ve yöntemler	Denetim araçları	Gözlem, görüşme, anket, kamera, açık sınıflar, konserler, sertifika sınavları, workshop, sosyal medya.

Tablo 3'te görüldüğü gibi katılımcılardan iç kontrolün nasıl gerçekleştiğine dair elde edilen veriler “Öğretmen denetimi”, “Kurumun ve müdürün denetimi”, “Öğrenci/nin denetimi”, “Ebeveyn denetimi” ve “Denetimde işe koşulan yol ve yöntemler” olmak üzere beş kategori altında değerlendirilmiştir. Öğretmen denetimi kategorisi altında katılımcılar öğretmenin işe başlamadan önce ve iş başındayken denetim geçirdiğini ifade etmiştir. Öğretmen işe başlamadan önce diploma, adli sicil kaydı ve sağlık raporu gibi çeşitli resmî evrakların kontrolünden geçmekte daha sonra öz geçmişi, varsa referansları ve sanatsal etkinliklerini müdürün denetimine sunmaktadır. Bazı katılımcılar zaman zaman derse girdiklerini, bazıları kapıları açık tutarak ders yaptıklarını bazıları sınıflara kamera koyduklarını ve kameradan dersi takip ettikle-

rini belirtmiştir. Bazı katılımcılar ders sonrasında öğrencinin ve ebeveynin görüşünü aldıklarını, öğretmen adayıyla deneme dersleri bazıları bunların ötesinde öğretmen adaylarını müzik alanındaki hâkimiyetini görmek için yazılı ya da sözlü mülakata ya da sınava aldıklarını bir katılımcı da kursunda düzenli olarak workshoplar düzenlediğini ve bu yollarla öğretmen denetimin sağladığını belirtmiştir. Katılımcıların tümü nitelikli öğretmen arayışında ısrar ettiklerini ve seçici davrandıklarını ifade etmiştir. Katılımcılar kurumun iç kontrolünde; diploma, adli sicil kaydı, sağlık raporu, sigorta durumu, diğer resmî evraklar, öz geçmiş, referans, mülakat, yazılı ya da sözlü sınav, sanatsal etkinlikler, gözlem, görüşme, anket, kamera, açık sınıflar, konserler, sertifika sınavları, sosyal medya gibi çeşitli araçları kullandıklarını belirtmiştir.

“Ben müzik öğretmenini olduğum için derse zaman zaman giriyorum. Eksikleri görürsem öğretmenini yönlendiriyorum.” K20

“Öğretmenleri alırken sigortasını yapmak için mezun öğretmen olmasına dikkat ediyorum. Müzikal olarak nüanslar gibi müziğin her şeyini vermelerini istiyorum. Onları uyarıyorum. Deneme dersi yaptırıyorum. Arada derslere giriyorum. Ders sonunda öğrencilerle tek tek görüşüyorum. Alanım olmasa bile bir keman öğretmenini ya da öğrenciyi anladığım kadarıyla denetliyorum.” K1

“Burayı ben işletiyorum ama aynı zamanda müzik eğitimcisiyim. Bizim eğitimimiz hem teorik hem de uygulamaya dönük. Ben tüm öğretmenlerimi işe alırken kontrol ederim. Önüne bazı notalar koyuyorum ve çalgısı ile çalmasını istiyorum.” K9

“Ben derse girip kontrol etmiyorum. Velilerimizden olumlu dönütler aldığımız öğretmen iyi öğretmendir. Konser yaptığımız için orada denetlemiş oluyoruz.” K19

“İnsanlar birbirine güvenmeli. Öğretmenler mesai arkadaşımız onlara güvenmiyorsak çalıştırmamalıyız.” K17

“Şu anda 10 tane sınıfım var ve tümünü kameradan görüyorum. Bizim için çok güzel bir şey. Çünkü bu çocuklar bana emanet. Tamam, ben öğretmenlerimi seçerek alıyorum ama onun ruh yapısını bilemem. Kameradan izlerim.” K18

“Deneme dersleri yapıyoruz. 4-5 ay sonunda beğenmezsek yolumuzu ayırıyoruz. Kamera çok yanlış. Bu sefer veliler kamera kayıtlarını istiyor. Öğretmenlerde çok geriliyor. Biz ders sonunda öğrenci görüşleri alıyoruz.” K13

“Biz nitelikli öğretmen bulmakta zorlanıyoruz. Çünkü iyi öğretmenler senfoni ve konservatuvar gibi yerlerde çalışıyor. Ben bunları eğitimci olarak almak

istiyorum ama senfonide çalıştıkları için burada sigortalı olarak gösteremiyorum. Burada bir esneklik yapılabilir. Yani devlet memurlarının burada çalışmasının önü açılabilir.” K9

Az sayıda katılımcı kurumun ya da kendilerinin iç kontrolünü öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerine göre sağladıklarını belirtmiştir.

“Öğretmenlerimizin, öğrencilerimizin ve velilerimizin kursumuz hakkındaki memnuniyetini de zaman zaman anketlerle soruyoruz. Böylece kendi denetimimizi de gerçekleştiriyoruz” K10

Katılımcılar öğrencinin hem denetlenen hem de denetleyen rolünden bahsetmektedir. Öğrenciler performansları, kurum içi davranışları, evdeki çalışma durumları, sınav sonuçları, workshoplar ve konser performansları gibi çeşitli değişkenler ile denetlenen rolünderken aynı zamanda kurumu, müdürü ve öğretmeni denetleyen bir rolü de bulunmaktadır. Diğer taraftan öğrenci denetiminde MEB sınavlarının hem dış denetlemede hem de iç kontrolde önemli bir etken rol oynadığı görülmektedir.

“Biz kurumumuzda workshoplar yapıyoruz. O alandaki öğrencileri belirli bir gün ve saatte bir sınıfa topluyoruz. Sınıfta o alandaki tüm öğretmenler, öğrenciler, ebeveynler ve ben de oluyorum. Öğrenciler performanslarını sergiliyorlar. Performansın üzerine konuşuyoruz. Böylece ben, öğretmeni ve öğrenciyi, ebeveyn kurumu, öğrenciyi öğretmeni, öğrenci diğer öğrencileri ve öğretmenleri, öğretmen de öğrencisini ve diğer öğretmenlerin öğrencilerini denetlemiş oluyor.” K22

“MEB'in yaptığı sınavlar aslında öğrencileri denetliyor.” K13

“En büyük denetleme bence konserdir, bizim öğrencilerimiz geçen gün on beş bin kişinin önünde konser verdi bu bence en iyi denetleme.” K20

Katılımcıların ebeveynlerin denetim sürecinin nerde olması gerektiği konusunda kafa karışıklığı yaşadıkları ve farklı uygulamalara gittikleri görülmüştür. Bazı katılımcılar ebeveynlerin kesinlikle derse alınmadığını belirtirken bazıları derse alınmaması gerektiğini ifade etmektedir. Bazıları da ebeveynleri zaman zaman derse aldıklarını video görüntüsü verdiklerini ya da görüşme yaptıklarını belirtmiştir.

“Biz dersleri şeffaf yapıyoruz, derste kapımız açıktır. Veliler derse girebilir.” K11

“Ebeveynler karışık bir konu. Derse alsak bir türlü almasak bir türlü. Nerdeyse hepsiyle ders sonunda görüşüyorum. Çocuk hakkında bilgi veriyoruz. Aile-

ler de bize “evde çalışmıyor” diyor. Karşılıklı nedenlerini tartışıyoruz.” K1

“Velileri arada bir derse buyur ediyorum. Zaten veliler çok durmuyor. Ya da derse giriyorum video çekiyorum, velilere gönderiyorum. Ya da sosyal medyaya atıyorum veliler oradan izliyor.” K9

“Öğrenciler her sene MEB’in sınavına giriyorlar, konserler de yapıyoruz. Bazen derslerde anne babaları derse alıyoruz. Velilere evlerine çalgı almalarını öneriyoruz. Böylece öğrenci evde çalışırken de denetleniyor.” K16

Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “Özel müzik kurslarında ideal dış denetim nasıl olmalıdır?” soruna ilişkin bulgular incelendiğinde;

Katılımcılar; denetmenlerin statülerinde standartın sağlanmasının, denetimlerde müzik eğitimi alanından yetkililerinde olmasının, kursun sadece fiziksel yönden değil daha çok eğitim yönünden denetlenmesinin, muhtelif kursların hepsine kullanılan denetim formlarının yerine müzik kursların özelliklerine göre denetim formlarının oluşturulmasının, yapılan mevzuat değişikliklerinden açılmış ve onay almış kursların muaf tutulmasının, denetleme sürelerinin standartlaşarak kursun yoğun olduğu zamanlarda değil de sakin zamanlarında kontrole gelinmesinin, verilen sertifikaların kapsamının genişletilerek MEB’in bir üst okula geçiş sınavlarında puan olarak eklenmesinin uygun olacağını ifade etmiştir. Katılımcılar gayri resmî kurslarda ya da evde veya dijital ortamlarda verilen özel derslerin önüne geçilmesinin ya da denetim kapsamına alınmasının önemli olduğunu ifade etmiştir. Öğretim programlarının ivedilikle güncellenerek özel müzik kurslarının amaçlarına ve hitap ettiği kesime uygun hale getirilmesini, kurslarda kullanılan yayınların denetime dâhil edilmesini, kurs müdürleri ile kanun yapıcılarının sık sık uzaktan ya da yüz yüze görüşmelere gerçekleştirerek sorunların çözüme kavuşturulmasını belirtmişlerdir. Katılımcılar ayrıca denetçilerin mevzuata hâkim ve rehberlik edici yönlerinin olmasının, kurs öğretmeninin yetkinliğini de denetlemesinin, denetçilerin içinde öğretmenlerin ruh hâlini çözümleyebilecek psikolog bulunmasını önermiştir. Son olarak Bakanlığın ve diğer bakanlıkların organize ettiği bir şenlik ya da festival ile şehirlerde ya da ülke çapındaki bir merkezde özel kursların öğrencileriyle konserler verilmesinin, bu kursların denetlemeye ilişkin sorunlarına yönelik çalıştaylar düzenlenmesinin ve uluslararası sertifika programlarına katılımın teşvik edilmesinin uygun olacağı ifade edilmiştir.

“Bana denetimdeki her şey anlamsız geldi. Diğer kurslara uyarı verdikleri şeyleri bana vermediler. Diğer kurslarla görüştük bu süreçte duvarlardaki afişleri kaldırtmışlar ama bana bu konuda bir uyarıda bulunmadılar. Yani kurslar ara-

sında farklı uygulamalar vardı.” K1

“Müzik kursunu denetlemeye gelen kişi müzikten anlayan bir kişi olmalı. Yani matematik kursunu denetlemeye bir müzik öğretmeni gitmemeli.” K6

“Bu kurslar arasında yayın denetimsizliği de var. Her kurs farklı bir yol izliyor.” K8

“İki yıllık bağlama programları var. İki yılda bunun sonuna bir çocuğun gelmesi imkânsız. 8 yaşındaki çocuk bunu çalamaz ya da 40 yaşındaki bir işte çalışan kişi çalamaz. Standart yazılmış ve herkese uygun değil.” K14

“Maddi durumu kötü olan öğrencilerden kurumdaki yüzde üç kadar öğrenciye burs vermek zorundayız. Ben ilimdeki Millî Eğitime Bakanlığı’na bağlı tek kursum beş öğrenciye ücretsiz ders veriyorum ama ilimdeki kaçak 50 kurs sisteme dâhil olursa 150 öğrenci burs alır.” K9

“Denetmenlere de hak veriyorum. Farklı alandaki yerlere gidiyor. Eğer her kurs için alanında yeterli kişiler olursa bu onlar için zahmetli bir iş olabilir. Alanında uzman kişiler denetimde olmadığı için kurslar arasındaki nitelik farkını da ortaya çıkaramıyoruz.” K1

“Biz ilimizdeki Millî Eğitim’e bağlı tek kursuz. Tek kurs olduğumuz için denetmenlerin başka kursları görme imkânı yok. Yani kıyaslama yapacakları bir durum yok. Bu nedenle fiziksel koşullara baktıklarını düşünüyorum. Yani bu sayı artarsa kursları kendi içinde denetleme şansları da olacaktır.” K9

“Diğer kursların müdürlerinden ya da müzik öğretmeni ya da usta öğreticilerden oluştuğu için MEB’in yaptığı sınavlarda aslında öğrencileri denetliyor.” K13

“İki ay önce sertifika sınavımız vardı. İl millî eğitim müdür yardımcımız, ilçe millî eğitim müdür yardımcımız, şube müdürlerimiz ve 6 tane müzik öğretmeni vardı. Yani sertifika sınavında yeterli kadar kişi vardı. Bize millî eğitim teknik konuda her zaman destek verdi.” K25

“İki yılda bir denetleme geçiriyoruz. Bize önceden haber veriyorlar ve geliyorlar. Denetleme şu şekilde kapı nereye açılıyor pencere nereye açılıyor diye bakıyorlar. Bence sen müzik öğretmeni misin, sen piyanist misin, çalabiliyor musun, benim ruh halim nasıl, genç kızlar geliyor hocanın psikolojik durumu ne, bilgi birikimi var mı? diye hiçbir şeye bakılmıyor.” K3

“Kaçak kurslardan rahatsız oluyoruz ama bizim yapacağımız bir şey yok. Onlara millî eğitimden denetime gidilmiyor. Biz Millî Eğitime bağlı olmak için

hem maddi hem de manevi olarak çok zorluk çekiyoruz bir adaletsizlik var.”

K1

“Öğretim programları çok eski biz o programa uymuyoruz. 10 yıl önce çocuklara renklerle piyano öğretiyorduk, şimdiki çocukların algıları daha açık daha bilinçliler bu yüzden direk notalarla başlıyorum.” K3

“MEB kaçak kursları tespit edip sisteme dâhil edemezse o kurslar denetlenmeyecek ve böylece eğitimi niteliği belirlenemeyecektir.” K15

“Keşke devletten birileri de bizi dinlese. Bizim ülkedeki en büyük eksiklik denetim eksikliği. Eğer denetim olsaydı ilimdeki kaçak 40 kurs sistemde olurdu ve nitelikli eğitim olurdu.” K21

Tartışma

Alan yazında özel müzik kurslarının denetimine ilişkin bir çalışmaya rastlanmadığı için tartışma bölümü eğitim kurumlarındaki denetim üzerine yapılan çalışmalar ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırma bulgularında denetmenlerin genellikle olumlu, güler yüzlü ve makul oldukları, katılımcıların denetmenlerden kendilerine rehberlik etmelerini bekledikleri tespit edilmiştir. Bu bulguları destekler biçimde Samancı, Taşcıoğlu ve Çetin'in (2010) yaptığı çalışmada ilköğretim öğretmenleri müfettişlerden teftiş esnasında güler yüzlü olmalarını, iyi iletişim kurmalarını evraktan çok performansa önem vermelerini ve kendilerine rehberlik etmelerini beklediklerini belirtmiştir. Çalışmada denetmenlerin kurstaki eğitim süreci ve çıktıları yerine kursun fiziksel yapısı ile ilgilendikleri, çoğunlukla müzik alanından olmadıkları, ders denetiminin de yapılmasının yerinde olacağı ama bu denetimi yapacak kişilerin alan uzmanı olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca kurumun farklı alanlardaki kurslarla aynı formlar üzerinden değerlendirildiği müzik kurslarının kendine özgü yapısının göz ardı edildiği belirtilmiştir. Bu bulguları destekler biçimde Köse (2017) yaptığı çalışmada ders denetimi yapacak müfettişlerin öğretmenlik deneyiminin olması, denetim işinde uzman olmaları ve alana hâkim olmaları gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Sabancı ve Rodoplu'nun (2013) halk eğitim merkezlerinin denetimi üzerine yaptığı çalışmada bu bulgular destekler biçimde denetmenlerin birey denetiminden çok fiziki mekânların durumuna baktıkları böylece öğretmen performansının göz ardı edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Beycioğlu ve Dönmez (2009) hammaddesi ve ürünü insan olan eğitim örgütlerini tamamen standart formlara dayanan bir denetim anlayışı ile denetlemenin uygun olmayacağını belirtmektedir. Karan'a (2011) göre MEB tarafından yetkili ve alana hâkim müfettişlerin yapacağı periyodik denetimler özel müzik kurslarının kaliteli işleyişinde büyük

bir rol oynayacaktır. Erakkuş, Başören ve Abimbola (2016) öğretmenlerin kendi alanında uzman olmayan denetçiler tarafından denetlenmesinin bir sorun olduğu belirtmiştir. Bu bağlamda özel müzik kurslarındaki öğretmenleri denetleyenlerin o alandan niteliklere sahip olması önemlidir. Gülveren'in (2008) yaptığı çalışmanın sonucunda denetmenlerin alana tam olarak hâkim olmadığı belirtilmiştir. Aslanargun ve Göksoy'un (2013) yaptığı çalışmada sınıf öğretmenlerinin bazı çekincelere rağmen eğitim denetmenleri yerine müdür denetimine daha yakın durduğu belirtilmiştir. Yaman (2009) yaptığı çalışmada müfettişlerin rehber öğretmenleri sadece evrak üzerinden denetlenmesinin sıkıntıya sebep olduğu sonucuna ulaşmıştır. Şemin, Uğurlu ve Gezer (2018) çalışmalarında denetim faaliyetlerinin evrak üzerinden gerçekleştirildiğini bunun yerine iç ve dış denetimi aktif hale getirecek uygulamalara odaklanılması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Çalışma bulgularına göre hem denetmenlerin statülerinde ve hem de uygulamada farklılıklar görülmektedir. Bu farklılıklar usul ve esas yönünden olduğu gibi denetimlerin farklı zamanlarda, uzun aralıklarla gerçekleşmesi şeklinde de karşımıza çıkmıştır. Altun'a (2014) göre denetimde etkililiğin sağlanabilmesi için denetime ilişkin esas ve usullerin iyi bir şekilde belirlenmesi, neyin, nasıl ve kim tarafından denetleneceği geçerli ve güvenilir bir şekilde belirlenmelidir. Katılımcılardan bazıları denetimlerin kısa sürede gerçekleştirildiğini bunun da öze odaklanma noktasında sorunlar oluşturduğunu ifade etmiştir. Bu bulgular Akyol'un (2013) sınıf öğretmenlerinin denetim durumlarına ilişkin yaptığı çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. İlgili çalışmada, yapılan denetimlerin zaman bakımından yetersiz olduğu bir iki ders süresince yapılan denetimler ile çalışmaların belirlenemeyeceğini ve var olan durumun gözlenemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılar denetmenlerin daha önceden haber vererek geldiklerini ifade etmişlerdir. Bu bulgu Sabancı ve Rodoplu'nun (2013) halk eğitim merkezlerinde denetim üzerine yaptığı çalışma sonuçları ile örtüşmemektedir. İlgili çalışmada halk eğitim merkezi müdürleri denetmenlerin habersiz geldiğini belirtmiştir.

Katılımcıların velileri derse alma noktasında genellikle çekimser oldukları, denetim sürecinde aktif rol oynamasından yana olmadıklarını, ders sonunda öğrencinin durumu hakkında görüş alışverişi sağladıkları, bazen derse aldıkları ya da dersin videosunu paylaştıkları görülmüştür. Bu bulgularla benzer şekilde Topçu'nun (2010) yaptığı çalışmada özel okullardaki velilerin denetim sürecine kısmen katıldıkları belirtilmiştir. Demirkasımoğlu (2011) Türkiye, İngiltere, Fransa, Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Japonya, Güney Afrika Cumhuriyeti, Rusya ve İran'daki eğitim sistemlerinde denetimi incelemiş ve Japon eğitim sisteminde ebeveynlerin denetim sürecine üst düzeyde katılım sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Demirkasımoğlu'nun bul-

gularını destekler biçimde Japon keman eğitimcisi Suzuki müzik eğitimi felsefesinde ebeveyni çocuğun eğitim sürecinin önemli bir parçası olarak konumlandırmıştır (Yalçın-Dittgen, 2018).

Katılımcılar öğretim programlarının eski ve zor olduğunu, hobi amaçlı yapılan bir müzik kursunun amacına ve içeriğine uygun olmadığını, öğrencilerin sertifika sınavlarında bu program üzerinden denetlendiğini bunun da öğrencilerde rahatsızlık meydana getirdiğini ayrıca kurslar arasında yayın birliğinin olmadığını ifade etmiştir. Tepeli (2018) çalışmasında benzer şekilde özel müzik kurslarında müfredatın yetersizliğinde, izlenişinde ve uygulanışında sorunlar olduğunu tespit etmiştir. Hancıoğlu (2010) yaptığı çalışmada özengen müzik eğitimi veren kurumlarda ortak bir eğitim anlayışı ve öğretim programı olmadığı, ortak bir öğretim programı ve eğitim anlayışı olsa bile denetimlerin sadece yönetim tarafından zaman zaman yapıldığı sonucuna ulaşmıştır. MEB tarafından yapılan sertifika sınavları ile öğrencilere belge verilmesinin dış denetime katkı sağladığı, eğitime ciddiyet ve nitelik kattığı, müdürlerin ve ebeveynlerin, öğrencileri ve öğretmenleri bu yolla iç kontrole dâhil ettikleri fakat bu sınavların öğrencilerde kaygıya neden olduğu tespit edilmiştir. Bu bulguları destekler biçimde Akınönder ve Canakaya (2021) tarafından yapılan çalışmada uluslararası sertifikalı müzik eğitimi programlarının özengen piyano eğitimi alan bireylerde sınav kaygısına neden olduğu ve öğrencileri çalgıdan uzaklaştırdığı tespit edilmiştir.

Katılımcılar nitelikli öğretmen arayışında olduklarını fakat nitelikli kişilerin genelde senfoni, üniversite ya da MEB bünyesinde çalışan memurlar olduklarını bu nedenle onları çalıştıramadıklarını belirtmiştir. Bu durumda bazı kurslarda bir öğretmenin alanı olmayan derslere de girdiği çalışma bulguları arasındadır. Bu bulguları destekler biçimde Baylan (2021) kadro yetersizliği yaşayan özel müzik kurslarında az öğretmenle uzmanlığı olmayan derslerin yürütüldüğünü, bunun kabul edilemez olduğunu, yaşanan kadro yetersizliğine çözüm olarak örgün eğitim kurumlarında görev yapmakta olan müzik öğretmenlerinden faydalanılabileceğini belirtmiştir. Katılımcılar öğretmen seçiminde eğitim durumuna çok dikkat ettiklerini ve lisans mezunu olmayan kişileri çalıştırmadıklarını ifade etmiştir. Baylan (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmada özel müzik kurslarında görev yapan öğretmenlerin lisans mezunu oldukları belirtilirken aksi yönde bulgulara ulaşan Hancıoğlu (2010) özel müzik kurslarının ticari kaygı taşımasından dolayı mesleğinde etkin olmayan lisans öğrencilerini de çalıştırdığı sonucuna ulaşmıştır. Katılımcılar işe alırken ya da iş başındayken öğretmeni yeterliliğine dair sözlü ya da uygulamalı sınav yaptıklarını ifade etmiştir. Kendilerinin o alandan olup olmadığı sorulduğu zamanda o alandan olmasalar dahi deneyimleri olduğunu ifade etmiştir. Bir kişinin müzik gibi derin ve uzmanlık isteyen bir alanda her konuda bilgi sahibi olması imkânsıza yakın denilebilir. Farklı bir

alanda bu durumu destekler nitelikte Summak ve İş'in (2018) yaptığı çalışmada okul müdürlerinin esas pedagojik alan bilgisi bağlamında yeterli olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmada bazı katılımcıların öğrenci ve öğretmen denetimini sağlama noktasında sınıflarda kamera kullandıkları tespit edilmiştir. Bu konuda katılımcılar arasında farklı görüşler mevcuttur. Bazı katılımcılar kamera kaydının öğretmeni denetlemek ya da korumak için uygun olduğunu belirtirken bazı katılımcılar ise kamera koymaktaki amacın öğrenciyi korumak olduğunu ifade etmiştir. Kurumunda kamera kullanmayı reddeden katılımcılar ise kamera kullanımının etik olmadığını öğretmenin güvenini sarsacağını ve özel alana girilmemesi gerektiğini belirtmiştir. Nezihoğlu ve Sabancı'nın (2010) yaptığı çalışmada ilköğretim okul yöneticilerinin öğrencilerin çevreye ve kuruma zarar verme ve ruhsal bozukluklar gösterme durumunda kamera kayıtlarına başvurdukları sonucuna ulaşılmıştır. Karakütük, Özbal ve Sağlam'ın (2017) yaptığı çalışma sonuçları bu bulguları destekler biçimdedir. İlgili çalışmada okul müdürlerinin öğrenci ve öğretmen davranışlarını ve öğretmen performansını denetlemek için kamera kullandıklarını ve bu durumun müdürler ve öğretmenler tarafından olağan karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğu halka açık konserler verdiklerini bu sayede öğrencileri ve öğretmenleri dolaylı olarak denetlediklerini belirtmiştir. Tokatlı ve Mustul'un (2021) yaptığı çalışma bu bulguları destekler niteliktedir. İlgili çalışmada özel müzik kurslarında gerçekleştirilen konserler sayesinde ebeveynlerin öğrencinin gelişimini izlediklerini ve örtük olarak denetim gerçekleştirdiklerini tespit etmiştir. Katılımcılar gayri resmî kursların, özel derslerin ya da internet üzerinden verilen derslerin denetim dışı kaldığını, bu durumun kendileri için adaletsiz bir ortam oluşturduğunu ve bu kursların sisteme dâhil edilmesinin gerekli olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bulguları destekler biçimde Türkan (2019) yaptığı çalışmada özel dershanelerin kayıtları olduğu için denetimlerinin yapılabildiği fakat gayri resmî kursların ya da özel derslerin denetimsiz ve problemleri bir alan olduğu ve bu tür faaliyetlerin denetim içine alınması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Bu çalışmada özel müzik kursu müdürlerinin görüşleri doğrultusunda dış denetçiler olan; MEB denetçileri ve diğer kurum ve kuruluşlar ile iç kontrolü sağlayan; öğretmen, öğrenci ve ebeveyni kapsayacak şekilde sınırlandırılmıştır. Kursun hizmetli ya da benzeri çalışanları kapsam dışı bırakılmıştır.

Sonuç

Sonuç olarak özel müzik kurslarında denetimin ve iç kontrolün paydaşları MEB denetmenleri, diğer kurum ve kuruluşlar, kurum müdürü, öğretmen, öğrenci ve ebeveynenden oluşmaktadır. Bu kursların başlangıç aşamasında ve faaliyet gösterirken

MEB ve diğer kurumlar tarafından dış denetim geçirdiği, bu denetimlerin fiziksel mekân denetimi ile sınırlı kaldığı, eğitim öğretim faaliyetleri ile ilgilenilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bunun temel nedeninin denetimi gerçekleştirenlerin müzik alanı yeterliliğine sahip olmayışları söylenebilir. MEB'in sertifika sınavları esnasında öğrencilerin eğitim durumlarını hızlıca gözlemleyebildiği fakat bu sınavların müfredattan ya da sınav kaygısı gibi problemlerden dolayı bazı olumsuzluklar içerdiği görülmüştür. Kurumların denetiminde ister denetmenlerin statülerinde, ister denetim sürelerinin farklılık göstermesinde, ister uygulanışında bir standartın olmadığı görülmüştür. Kurumlardaki iç kontrolün sarmal bir yapıda olduğu, denetleyen ve denetlenen rollerinin duruma göre değişiklik gösterdiği gözlem, görüşme, anket workshop konser, sertifika sınavları, kamera vb. araçlarla iç kontrolün gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır. MEB'in ya da ilgili kuruluşların gayri resmî kurslarla mücadele ve bu kursların denetimin içine alınması noktasında daha fazla gayret göstermesinin gerektiği çalışma sonuçları arasındadır.

Öneriler

Çalışma bulgularına göre aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

- MEB, özel müzik kurslarını sadece fiziksel mekân bağlamında değil aynı zamanda verilen eğitimin içeriği açısından da denetleyebilir,
- Özel müzik kurslarının denetlenme sürecinde MEB, kurslar ve üniversiteler birlikte çalışarak nitelikli bir denetleme modeli geliştirebilir,
- Özel müzik kurslarının denetimi MEB tarafından oluşturulacak müzik eğitimi alanında uzman bir ekip ile yapılabilir. Bu ekip üniversitelerden ya da yetkin müzik öğretmenlerinden oluşturulabilir. Böylece farklı statülerdeki ve müzik eğitimi alanına hâkim olmayan kişiler tarafından yapılan denetimde standart sağlanabilir,
- Özel müzik kurslarının işlevsiz şekilde duran öğretim programları üniversitelerin ilgili bölümlerindeki öğretim üyeleri ve paydaş görüşleri alınarak güncellenebilir,
- Kurum müdürleri öğretmenini kişisel ve mesleki gelişimleri noktasında destekleyebilir,
- Kurum müdürleri yönetim ve kurum hakkında iç kontrolü sağlamak adına öğretmen, öğrenci, veli ve diğer çalışanlardan çeşitli yollarla görüşler alabilir,
- MEB denetçilerindeki denetleme formunun içeriği müzik kurslarına uygun hale getirilebilir,

- Şehir ya da ülke çapında şenlikler veya festivaller düzenlenerek kursların bir yerde toplanması ve öğrencilerin sahne alması şeklinde kursların iç ve dış denetimine katkı sunabilir,
- Ülke çapında belirli zamanlarda, kurum müdürlerinin ve MEB yetkililerinin uzaktan ya da yüz yüze ortamlarda bir araya gelmesi ve sorunların konuşulması sağlanabilir,
- MEB yetkilileri, kurs yetkilileri ve üniversiteler ile çalıştaylar düzenlenebilir, bu çalıştaylarda öğretim programları güncellenerek denetlenebilir hale getirilebilir,
- Yetkili kurumlar, gayri resmî kursları belirleyerek sisteme ve denetime dâhil edebilir,
- Bu çalışma özel müzik kurslarındaki müdür görüşleri ile sınırlıdır. Öğretmen, öğrenci, ebeveyn ve denetçi görüşlerinin de alındığı başka çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Aygün, B. (2016, 20 Ocak). Özel öğretim kurumlarında kurum ve ders denetimi. <https://bilalaygun.blogspot.com/2016/01/ozel-ogretim-kurumlarında-kurum-ve-ders.html>
- Akınönder, O., ve Uçal Canakay, E. (2021). Uluslararası sertifikalı Londra Müzik Koleji (London College of Music-LCM) müzik eğitim programının özengen piyano eğitimindeki yeri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 52, 764-779. <https://doi.org/10.53444/deubefd.1030900>
- Aksoy, Y., Güçlü, O., ve Nayir, A. E. (2020). Özel müzik kurslarının pandemi sürecindeki uzaktan eğitim durumları. *Millî Eğitim Dergisi*, 49 (1), 947-967. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.827709>
- Aküzüm, C., ve Özmen, F. (2014). Eğitim denetmenlerinin mesleki gelişim, tükenmişlik ve iş doyumuna ilişkin bir meta-sentez çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (49), 31-54. <https://doi.org/10.17755/esosder.88173>
- Akyol, C. (2013). İlköğretim kurumlarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin il eğitim denetmenlerince yapılan ders denetimine ilişkin görüşleri [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Akyol, B., Evren, U., Çavuş, B., ve Dumlu, N. N. (2016). Üniversitelerde ders denetimi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (1), 189-212.

- Altun, B. (2014). Denetime eleştirel yaklaşım: Öğretmen denetimi nasıl olmalı? [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Aslanargun, E., ve Göksoy, S. (2013). Öğretmen denetimini kim yapmalıdır? *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 98-121.
- Ata, M. K. (2006). Özel öğretim kurumlarının *kuruluşu işleyişi ve denetimi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ateşoğlu, Y., ve Akbaşı, S. (2020). Okul müdürlerinin ders denetimi görevlerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6 (3), 1-18.
- Atmaca, U., ve Uzuner, Y. (2020). Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde çalışan öğretmenlerin işitme kayıplı bireylere verilen destek hizmetlerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi: Fenomenolojik araştırma. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi* 8 (4), 1214-1248. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.8c.4s.7m>
- Baş, T., ve Akturan, U. (2017). *Nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Bayırlı, A.U., ve Yıldız, G. (2018). *Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı müzik kurs merkezlerinde çalışan piyano eğitimcilerinin motivasyon durumlarının incelenmesi*. Erte Congress, 853-871.
- Baylan, B. (2021). İstanbul'da MEB'e bağlı özengen müzik eğitimi veren kurumların çok yönlü incelenmesi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Beycioğlu, K., ve Dönmez, B. (2009). Eğitim denetimini yeniden düşünmek. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (2), 71-93.
- Birel, F. K., ve Erçek, M. K. (2019). Okul müdürlerinin ders denetimine ilişkin görüşleri. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 2 (3), 169-177.
- Bostancı, B. A., Şanlı, M. B., ve Özbey, H. (2011). Öğretmen denetiminde sanatsal denetim yaklaşımının uygulamasına yönelik öğretmen ve denetmen görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0 (22), 238-254.
- Bozak, A., Seraslan D., ve Çakır E. (2017). Maarif müfettişlerinin denetim sistemi hakkında yapılan akademik çalışmalara ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 16 (2), 453-468. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2017.304710>

- Ceylan, Ö., ve Yıldız, H. (2021). Özel çeşitli kurslar denetim rehberinin yasal belgeler ve alan yazın açısından incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12 (1), 53-67. <https://doi.org/10.19160/ijer.831880>
- Christensen, B. L., Johnson Burke, R., ve Turner, A. L. (2015). *Research methods design and analysis (Araştırma yöntemleri desen ve analiz)*. (Aypay, A. Çev. Edt.). Anı Yayıncılık.
- Çay, E., Yıkılmış, A. ve Sola Özgüç, C. (2020). Özel eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin özel eğitim öğretmenlerinin deneyim ve görüşleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8 (2), 629-648. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-624.1.8c.2s.9m>
- Demirkasımoğlu, N. (2011). Türk eğitim sisteminde bir alt sistem olan denetim sisteminin seçilmiş bazı ülkelerin denetim sistemleri ile karşılaştırılması. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (23), 23-48. <https://doi.org/10.11616/AbantSbe.262>
- Demirtaş, Z., Karabatak, S., ve Küçük, Ö. (2016). Öğretmen görüşlerine göre denetmenlerin etik davranışları ve ders denetimi yeterlikleri. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 12, 29-49.
- Deniz, Ü., ve Saylık, N. (2018). Okul müdürleri ve öğretmenlerin perspektifinden öğretimde denetim problemi. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 1 (1), 67-80.
- Erakkuş, Ö., Başören, M. T., ve Abimbola, O. (2016). Özel öğretim kurumları yöneticilerinin öğretmen eğitiminden beklentileri üzerine nitel bir araştırma. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4 (2), 104-115.
- Ergen, H., ve Eşiyok, İ. (2016). Okul müdürlerinin ders denetimi yapmasına ilişkin öğretmen görüşleri. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3 (1), 2-19.
- Ersoy, A. F. (2016). *Fenomenoloji*. Saban A. ve Ersoy A. (Edt.), Eğitimde nitel araştırma desenleri içinde (s 51-110). Anı Yayıncılık.
- Gülveren, H. (2008). Öğretmenlerin müfettişlerle yaşadıkları temel sorunlar. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (2), 213-226.
- Hancıoğlu, G. (2010). Ankara'daki özengen (amatör) müzik eğitimi veren kurumların eğitim anlayışları ve yönetim biçimleri üzerine genel bir inceleme [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İçişleri Bakanlığı (2022, 7 Temmuz). *Türkiye'nin nüfus haritası*. <https://www.icisleri>.

gov.tr/turkiyenin-nufus-haritasi

- Karakütük K., Özbal E. Ö., ve Sağlam, A. (2017). *Okul yönetiminde okul güvenliğini sağlamak için yapılan uygulamalar konusunda öğretmen ve okul müdürlerinin görüşleri*. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 13 (3), 1214-1232. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.343161>
- Karan, M. (2011). Özengen müzik eğitimi veren kurumlarda çalgı eğitimi alan öğrencilerin mesleki yönelimlerinin incelenmesi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Köse, A. (2017). Türk eğitim sisteminde ders denetimi sorunsalı. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46 (2), 298-367.
- MEB (2020, 13 Ocak). *MEB çeşitli kurslar ve özel öğretim kursları denetim formu*. <https://tekirdag.meb.gov.tr/www/ozel-ogretim-kurumlari-denetim-formlari/icerik/2046>
- MEB (2021). Çeşitli kurslar rehberlik ve denetim rehberi. https://tkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_01/27140323_CEYYTLY_KURSLAR_REHBERL-YK_VE_DENETYM_REHBERY.pdf
- MEB (2022). Özel muhtelif kurslar listesi. https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https://ookgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_12/06160310_02122021_Ozel_Muhtelif_Kurs.xlsx
- MEB (2007). *5580 sayılı özel öğretim kurumları kanunu*, 14.02.2007 tarih ve 26434 sayılı Resmî Gazete. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5580.pdf>
- Nezihoğlu, G. Ö., ve Sabancı, A. (2010). İlköğretim okul yöneticilerinin görüşlerine göre öğrencilerin istenmeyen davranışları ve bu davranışlarla başa çıkma yöntemleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (28), 41-53.
- Rahmah, S. (2018). *Pengawas sekolah penentu kualitas pendidikan*. Jurnal Tarbiyah, 25 (2). <https://doi.org/10.30829/tar.v25i2.378>
- Sabancı, D. D., ve Rodoplu, D. E. (2013). *Halk eğitim merkezlerinin denetiminde karşılaşılan sorunlar*. E-International Journal of Educational Research, 4, 61-77.
- Samancı, O. Taşçıoğlu, N., ve Çetin, İ. (2010, 23-25 Haziran). İlköğretimde görev yapan öğretmenlerin müfettişlerden beklentileri [Sözlü Bildiri]. II. Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi, Kütahya.
- Summak, M. S., ve İş, E. (2018). Okul müdürlerinin öğretimsel denetim yeterliklerine ilişkin, içsel bir örnek olay çalışması. *Eğitim Yönetimi Araştırmaları*, 25-45.

- Şemin, F. K., Uğurlu, C. T., ve Gezer, Ç. (2018). Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin okulların denetim ihtiyacına ilişkin görüşleri: Bir durum çalışması. *Eğitim Yönetimi Araştırmaları*, 120-129.
- Tepeli, H. (2018). *Ankara'daki özengen müzik eğitimi veren kurumların çok yönlü incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Tokatlı, B., ve Mustul, Ö. (2021). Özengen müzik eğitimi kurumlarında keman derslerini yürüten öğretmenlerin karşılaştığı problemler. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18 (43), 6595-6634. <https://doi.org/10.26466/opus.910883>
- Tonbul, Y., ve Baysülen, E. (2017). Ders denetimi ile ilgili yönetmelik değişikliğinin maarif müfettişlerinin, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri açısından değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 16 (1), 299-311. <https://doi.org/10.17051/io.2017.24494>
- Topçu, İ. (2010). Devlet ve özel ilköğretim okullarında yöneticilerin öğretimin denetimi görevlerini yerine getirme biçimleri. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 34 (2), 31-39.
- Türkan, A. (2019). *Ortaöğretim öğrencilerinin özel ders eğilimleri ve paydaşların özel derse yönelik görüşleri* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Uçan, A. (2018). *Müzik eğitimi*. Arkadaş Yayıncılık.
- Yalçın Dittgen, J. (2018). *Suzuki yönteminde ailenin yeri ve önemi*. Sahne ve Müzik, 6, 13-20.
- Yaman, K. (2009). *Müfettişlerin rehberlik rollerini rehber öğretmenler değerlendiriyor*. International Online Journal of Educational Sciences, 1 (1), 106-123.
- Yönetmelik, (2022). *Millî Eğitim Bakanlığı özel öğretim kurumları yönetmeliği*, 20.03.2012 tarih ve 28239 sayılı Resmî Gazete https://ookgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_02/21165820_Ozel_OYretim_KurumlarY_YonetmeliYi_19.02.2022.pdf
- Wanzare, Z., and Da Costa, J. L. (2000). *Supervision and staff development: Overview of the literature*. National Association of Secondary School Principals (6ASSP) Bulletin, 84 (618), 47-54.